

*Новіцький М. В.,
здобувач вищої освіти,
Джерелюк Ю. О.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту, маркетингу і туризму,
Херсонський національний технічний університет*

СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ

У сучасних умовах для забезпечення ефективної діяльності підприємств виникає потреба у впровадженні стратегічного підходу до управління всіма аспектами їх функціонування. Це зумовлено зростаючою нестабільністю зовнішнього середовища, посиленням конкуренції та необхідністю швидкої адаптації до динамічних змін бізнес-середовища. Системне впровадження стратегічного управління в межах концепції забезпечення економічної стійкості дозволяє підприємствам суттєво підвищити рівень конкурентоспроможності, операційну ефективність, оптимізувати використання обмежених ресурсів та забезпечити довгострокове стабільне функціонування на ринку. Попри наявність значного теоретичного та прикладного доробку вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері стратегічного менеджменту, актуальність дослідження стратегій забезпечення економічної стійкості підприємства залишається надзвичайно високою. У межах цього підходу економічна стійкість в умовах динамічного середовища функціонування розглядається як комплексна характеристика діяльності підприємства, яка відображає здатність підприємства зберігати у довгостроковому періоді поступове покращення конкурентних позицій на ринку в умовах постійного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників [1]. Розробка стратегії забезпечення економічної стійкості має допомогти підприємству вибрати свій раціональний шлях розвитку та забезпечити конкурентні переваги у його функціонуванні [2].

Спираючись на висновки проведеного дослідження існуючих теоретичних положень та підходів, обґрунтовано, що стратегія забезпечення економічної стійкості підприємства – це сукупність взаємопов'язаних компонентів і елементів, що формують цілісну систему адаптивного захисту від деструктивного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища з метою збереження у довгостроковому періоді та поступового покращення конкурентних позицій на ринку. Таким чином, розробка стратегії забезпечення економічної стійкості стає ключовим інструментом захисту від зовнішніх загроз та основою для стабільного розвитку, що дозволить підприємствам не лише

ефективно протидіяти зовнішнім викликам, а й розробляти дієві плани стратегічного відновлення в умовах динамічного ринкового середовища.

Автор статті [3] приділяє увагу обґрунтуванню вибору стратегії стійкості підприємства залежно від типу нестабільності ринкового середовища: використовуючи стратегію зростання, підприємству варто акцентувати зусилля на зміцненні ринкових позицій підприємства, активному пошуку нових сегментів збуту, освоєнні інноваційних видів продукції, підвищенні вимог до посередників; реалізація стратегії стабілізації передбачає концентрацію зусиль на закріпленні досягнутих ринкових показників, впровадженні заходів із жорсткого контролю та скорочення витрат, підвищенні рівня автоматизації виробництва для зростання загальної ефективності; у випадках критичної нестабільності застосовується стратегія виживання, спрямована на збереження потенціалу підприємства до покращення ринкової кон'юнктури шляхом радикального зниження витрат через ліквідацію зайвих підрозділів і допоміжних служб, тимчасове скорочення виробничих потужностей для переорієнтації на випуск продукції, що має стабільний попит, фокусування на задоволенні поточних потреб ринку та постійне підвищення кваліфікації персоналу.

Існує точка зору [4], відповідно до якої визначаються основні типи функціональних стратегій, що відповідають рівню стійкості структурної складової, та очікувані результати реалізації цих стратегій. Автор зазначає, що вибір стратегії забезпечення економічної стійкості безпосередньо залежить від її поточного рівня: від стратегій підвищення ефективності та розширення частки ринку (при високому й стійкому рівнях), через стратегії орієнтації на купівельну спроможність та конкурентоспроможних витрат (при нормальному й задовільному рівнях), до стратегій зниження витрат та запобігання банкрутству в умовах нестійкого, кризового або катастрофічного стану з метою мінімізації втрат та утримання ринкових позицій [4, с. 186].

Враховуючи думки науковців про види стратегій забезпечення економічної стійкості у дослідженні запропоновано використовувати такі основні види стратегій забезпечення економічної стійкості підприємства в умовах динамічного середовища: стратегія активної адаптації базується на здатності підприємства оперативно переглядати свою внутрішню структуру та ключові бізнес-процеси у відповідь на зміни ринкового середовища, що дозволяє випереджати негативні чинники та надає нові можливості для стратегічного зростання; стратегія превентивного захисту спрямована на завчасне виявлення та нейтралізацію загроз до моменту їх реального впливу на діяльність підприємства, передбачає створення системи моніторингу ризиків та формування необхідних резервів, що дозволяє мінімізувати негативний вплив чинників та підтримувати стабільність функціонування у довгостроковій перспективі;

стратегія стратегічного відновлення полягає у реалізації комплексу стабілізаційних заходів, спрямованих на реструктуризацію внутрішніх ресурсів та оновлення економічного потенціалу підприємства після деструктивного впливу кризових чинників з метою повернення до стійкого стану та відновлення динаміки розвитку.

Отже, формування стратегії забезпечення економічної стійкості є ключовим завданням стратегічного управління, оскільки дозволяє підприємству запобігати кризовим ситуаціям та використовувати нові можливості для подальшого зростання. Така стратегія постає цілісною системою адаптивного захисту, яка інтегрує внутрішній потенціал суб'єкта господарювання для нейтралізації деструктивних зовнішніх впливів та зміцнення його конкурентних позицій у довгостроковій перспективі. Комплексна реалізація запропонованих стратегій дозволить підприємству не лише протидіяти негативним чинникам, а й трансформувати ризики у нові вектори стратегічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Джерелюк Ю. О., Новіцький М. В. Теоретичні аспекти прогнозування економічної стійкості підприємства в умовах динамічного середовища функціонування. *Вісник ХНТУ*. 2025. № 1(92). Т.2. С. 258–263.
2. Сарай Н. І. Стратегія управління економічною стійкістю торговельного підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-14>.
3. Мохонько Г. А. Стратегічні напрями забезпечення стратегічної стійкості підприємства в умовах нестабільного середовища. *Інвестиції: практика та досвід 2010*. №12. С. 32–36.
4. Тур О. В. Управління стратегічним розвитком підприємства з метою підвищення його ринкової стійкості: дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.04. Київ : Національний університет харчових технологій, 2019. 249 с.

Жмуденко В.О.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
Уманський національний університет

ESG-СТРАТЕГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БІЗНЕСУ

У сучасних умовах трансформації глобальної економіки, посилення екологічних викликів, соціальної нерівності та підвищення вимог до корпоративної прозорості, підприємства змушені переосмислювати традиційні